

SZEKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZEKELY UJSAG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489. sz. — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendő.

FELELOS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szög szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyílt-tér sora 1 korona

Ez volt a mi felfogásunk és ma is ez...

Írta: **Kossuth Ferenc.**

Mindazok a híresztelések, amelyek azt állítják, hogy a mi pártunknak állásfoglalása a véderőreform-javaslatával szemben nem találkozik a párt minden tagjának helyeslésével és minthogyha a követendő eljárásra vonatkozólag nézeteltérések lennének, — minden alapot nélkülöznek.

Egész pártunk a véderőjavaslatával szemben egyértelműen azt az álláspontot foglalta el kezdettől fogva és emellett van ma is, hogy bármely véderőreformot, amely nem lenne kapcsolatos az összes hadsereg magyar részének nemzetivé tételével, mindig és mindenkoron ellenezni fogja; de ellenzésének nemét és fokát attól tette és teszi függővé, hogy lehet-e vagy nem a véderőreformba belefoglalni a nemzeti jogok érvényesülésének legalább olyan fokát, amely bebizonyítaná azt, hogy a véderő tere nincs teljesen elzárva az elől, hogy e téren érvényesülhessen a nemzeti akarat. Továbbá, hogy lehető-e vagy nem a most előttünk fekvő törvényjavaslatból az abba foglalt új jogi sérelmeket kiküszöbölni és végre, hogy lehető-e vagy nem a követeléseket és költségeket a legszorosabban vett tényleges szükséglethez mérni, tekintve az ország kedvezőtlen anyagi helyzetét és a kielégítésre váró más szükségletek óriási tömegét.

Ha az így felsoroltak lehetségesek és pártközi megegyezés tárgyát képezhetnék, akkor pártunk nem tekintené a kivételes fegyverekkel való küzdelem jogosultnak. Ellenben, ha ezek nem lehetségesek, akkor az országnak oly sarkalatos és alkotmányos életébe oly mélyen belevágó sérelmekről van szó, amelyekkel szemben a házszabályok által megadott minden mód kihasználásával való ellenállás az ellenzéknek kötelessége. Mert ez esetben be kell bizonyulnia annak, hogy a tulerő verte le a nemzeti ellenállást, de viszont nem szabad annak bebizonyulnia, hogy a nemzeti ellenállás hosszabb, vagy rövidebb csatározás után megadta magát.

Nagyon szomorú igazság, de mégis kétségbevonhatatlan az, hogy nemzetünknek, hazánk jogai sokszor erős támadásoknak vannak kitéve. Ezeknek kitartó védelmezése biztosíthatja csak nemzetünk jövőjét.

Elég sajnós, hogy a mi nagyon is hézagossá váltságunk mellett az erős védekezésre nincs más alkotmányos fegyver, mint az, amelynek sokszoros és erős használata magát az alkotmányosságot is megsebzí.

De ez a mi szerencsétlenségünk, aminek tudata azonban arra inti az oly érzelmű pártokat, mint amilyen érzelműek mi vagyunk, hogy az alkotmá-

nyos védekezés rendelkezésre álló fegyverével csak a legvégső esetben éljünk: akkor, ha a haza ügyének védelme által erkölcsileg egyenesen rá vagyunk kényszerítve.

Ez volt a mi felfogásunk mindig és ma is ez. Mi a harcot nem a harc kedvéért vívjuk meg, hanem a nagy nemzeti érték védelméért.

Mi nem kívánjuk, hogy a velünk szemben álló többség a mi kisebbségi politikánkat kövesse, de az igen is kívánjuk, hogy többségi akaratával legalább közjogunkat ne sértse.

A mi harcainktól teljesen távol áll az önzés és az egyéni érvényesülés után való vágyódás.

Természetes, hogy a parlamentáris életben minden kisebbségi párt igyekszik többséggé lenni, de a parlamenti élet nagy iskolája megtanított minket arra, hogy mikor lehet és mikor kell e teljesen jogos parlamenti célért küzdeni.

Hogy mi ezt megtanultuk, azt pártunk az én vezetésem alatt be is bizonyította annak idején és többséggé is tudunk lenni. Ha többség nem maradtunk, ennek az az oka, hogy mikor a körülmények nem engedték többé, hogy tényleg és nemcsak névlegesen vezethessem a vezetésem alatt alakult nagy többségi pártot, ennek egy igen tekintélyes része jónak látta az én utamtól és a velem együtt járók utjától szélesen elágazó ösvényre lépni.

Azért mutatok rá röviden e tényekre, mert el akarom háritani pártunkról azt az igazságtalan feltevést, hogy küzdelembe jelenleg bármiféle mellékcél vegyül. A cél tisztán bevalott; kitűztük ezt oly magasra, hogy láthatja mindenki, aki látni akarja és hiába keresgetnek a rosszakarók kitűzött cél mögött akármit, ott nem találnak mást, mint azt, hogy a benyújtott véderőjavaslatot úgy, ahogy az most előttünk áll, törvényerőre emelni csak a mi teljes leveretésünkkel lehet.

Azokban e leveretésnél hasonlíthatatlanul könnyebb oly módosítások eszközölése, melyek meggyőződésünk szerint, megszüntetnék a kivételes küzdelmi fegyverek használatának jogosultságát.

Véleményem szerint ennek megkísérlése kormányzási kötelesség, amelyet ha nem teljesít a kormány, hazánk és nemzetünk ellen vétkezik.

Az arra irányzott kísérlet, hogy viszálykodás törjön ki azok között, kik a véderőjavaslat ellen nem egyesülten, hanem egysorban küzdenek, meggyőződésem szerint, hiu kísérlet.

Lehetnek egymástól eltérők az okok, amelyekért egyik vagy másik párt a véderőjavaslat ellen a parlamenti eszközök kimerítésével küzd. De a cél azonos. Tehát teljesen felesleges és céltalan az indító okok különbözőségét feszegetni.

Ami a választói jog kérdését illeti, amelynek fontossága, meggyőződésem szerint, sokkal nagyobb, mint a véderő kérdésé, erre nézve, bár kénytelen vagyok néha nyilatkozni, mégis szeretném, ha a vitatkozások addig, míg a kérdés aktuális nem lesz, ménnél szűkebb tere s. oritkoznának.

Igen valószínűnek tartom, hogy azok, akik csak jelszavakat hangoztatnak és azok, akik e jelszavak mögé megállapított részleteket is helyeznek: nincsenek oly távol egymástól, mint amennyire a látszat ezt mutatja.

Ezt azért hiszem, mert nagyon általánosnak tudom azt a felfogást, hogy a mostani választói jogot okvetlenül reformálni kell és körülbelül épp ily általános az a felfogás is, hogy e reform csak határozottan demokratikus irányban eszközölhető.

Mikor majd azok, akik így gondolkoznak, hivatva lesznek az alkotásban résztvenni, hitem szerint, ki fog derülni, hogy a szélsőségektől vissza fognak riadni mindazok, akik hazájukat féltik és gondos kézzel fognak közreműködni azon, hogy amikor az új választói jog teljes demokratikus mivoltában felépül, biztosítsa a magyar nemzet államalkotó történelmi jogait, tehát a magyar állam magyarságának feltétlen megőrzését. Es hitem szerint gondoskodni fognak arról is, nehogy az ország és nemzet ügyeit a mindenki által egyenlően megszerezhető értelmiség helyett a tudatlanság vezesse, rontsa és rombolja.

Az a kép lebeg előttem, — amelyet míg a hatalom részese voltam valósággá varázsolni egész erőmmel igyekeztem — hogy ebben a nagy kérdésben, amely megalapíthatja nemzetünk fővőjét, vagy pedig a sirba döntheti hazánkat — nagyon kevés kivétellel egy sorban fognak állani mindazok, kik hazájukat féltik és szeretik.

Tiltakozás.

— Ajánlva az alispán ur figyelmébe. —

Az olvasó közönség tájékozódása miatt közlöm a közig. bizottságnak, Sebesi alispán ur h. elnöklété alatt hozott, 2651—1911. számú véghatározatát.

1. A köz igazgatási bizottság az 1908. évi XXXVIII. t. c. 8. §-ának első bekezdése alapján Ége, Homoróddaróc, H.-jánosfalva, H.-sztpál, H.-sztpéter, Ujfalu, Karácsonfalva, Oklánd, Recsenyéd, Székelydálva, Székelyzsombor és Városfalva községekből alakított új (IX.) körorvosi kör székhelyéül, Homoróddaróc községet állapítja meg.

Indokolás: Az ujonnan alakított IX. körben Homoróddaróc község ugyan nem a kör középpontja, a közig. bizottság mégis a kör székhelyéül ezt a községet jelölte meg azért, mert Homoródszentpál község, a mely község Homoróddaróc után első sorban igényelhetné a székhelyül leendő kijelölést, a hom.-szentmártoni körorvos lakhelyéhez közel esik Ugyanez áll Homoródszentpál vidé-

kére is. Az új körhöz tartozó Oklánd és vidékére pedig járási orvos van. Sürgős szükség esetében tehát ezek a községek a közelben kaphatnak orvosi segítséget és ezt a székhelyet oly vidékre kellett helyezni, mely vidék a többi orvosok lakhelyeitől távol esik. A rendes körutazásait és látogatásait pedig a körorvos Homoróddaróczyról éppen úgy eltudja végezni, mint más községekből.

E közegészségügyi szempontok mellett figyelembe vettük azt is, hogy Homoróddaróczy község kijelentette, miszerint a kör megterhelhetése nélkül az ott lakó körorvosnak lakást ad, fizeti a megállapított fuvarátalányát s megadja a szükséges tüzfát, mely szolgáltatások folytán az érdekelt községekre alig hárulik valami teher.

* * *

A fenti határozat ellen e helyen is nyílt tiltakozásom fejezem ki, mert annak összes indoklása ingatag alakra van felépítve.

Tiltakozom: 1., mert nem nagy bölcsesség kellett annak megállapítására, hogy Homoróddaróczy nem a kör központja, hisz a ki rá néz a megye térképére, azonnal látja: nemhogy központ lenne de a megye határszélén fekszik s csak erőszak vagy műmágyarással lehet központot akarni csinálni belőle;

2., mert Homoródszentpál község nem Homoróddaróczy után igényelhetné a székhelyül leendő kijelölést, hanem Hom.-daróczy előtt első sorban igényeli és közegészségügyi szempontból méltányosan követeli, mert ez volt a vármegyei főorvos ur véleménye is, — nem hiszem, hogy ez hivatalosan megváltozott volna — már pedig ez döntő kellett volna legyen! Vagy ha szabad kérdeznem, e megyében a közegészségügyekben a főorvosi vélemény döntő-e vagy az uti bizottságé?

Álljon itt egy kis távolsági kimutatása a beosztott községeknek a meghatározott székhely és az igényelt székhelytől való távolságairól.

H.-daróczytól:

Hsztpáltól:

Ége	20 km	— — — —	10 km
Székelydály	17 "	— — — —	07 "
" zombor	25 "	— — — —	14 "
Ujfalu	19 "	— — — —	08 "
Oklánd	17 "	— — — —	06 "
Karácsonfalva	17 "	— — — —	06 "
Recsenyéd	12 "	— — — —	02 "
Hsztpál	10 "	— — — —	— —
Hsztpéter	08 "	— — — —	1,5 "
Városfalva	06 "	— — — —	04 "
Jánosfalva	03 "	— — — —	06 "
Daróczy	— — — —	— — — —	10 "

E kimutatás — a látni akarók előtt — világosan mutatja, hogy a két község közül melyik igényelheti a székhelyet.

3., mert figyelembe se jöhet a szegény indoklás, hogy Homoródszentpál és vidéke közel esik Homoródszentmártonhoz, a Kis-Homoród menti községek meg Oklándhoz s mindkét helyen orvos van! Hát akkor miért alakították az új (IX.) kört? mert vagy van szüksége a községeknek körorvosra s akkor az lakják a legkönnyebben megközelíthető központi helyen, vagy nincs, s akkor azt kell mondani: ti maradjatok Hom.-szentmártonnál, mint eddig, ti meg járjatok Oklándra, mint eddig; de hogy minket egyfelől új körbe beosszanak és azzal vigasztaljanak, hogy a régi helyen kapunk orvost, másfelől pedig felhasználjanak eszközül, hogy rajtunk keresztül a határszéli Daróczy körorvost és a határszélén körorvosi központot kapjon, ezeknek nagyszerűsége mutatja legjobban ez indok kitalálását.

Ha Székelyzsombor sürgős szükség esetén megkapja Oklándon — mint eddig — az orvost, csaknem ugyanazzal a távolsággal (8:10) megkaphatja H.-Daróczy, ha Hom.-Szentpálon lesz a székhely.

Tegyük fel kérem, hogy a járási orvos ur nincs otthon és az oklándi vonalon eső

községek valamelyikének sürgősen van szüksége orvosra, akkor menjenek 25,—19,—17 km-ert Daróczyra, holott Szentpálon 14,—8,—6 km-erre orvost kapnának?! Sokszor pedig 3—5 kilométer messzire jelent. Daróczy 10 km-er utat sürgős esetben jól megtehet, persze ha nem kívánja éppen azt, hogy a vármegye napja körülötte forogjon.

Midőn ez az ügy felebbezésünk folytán a belügyminiszteriumba kerül és a Véghatározat erőltetett indoklását pártatlanul elolvassák, az a szakértő uraság jól nevelhet magában és eszébe juthat a közigazgatás árvasága.

4., mert azt is kétségbe vonom, hogy a rendes körutazásait látogatásait a körorvos Daróczyról éppen úgy eltudja végezni, mint más községekből! Eltudja, de nem éppen úgy, hanem kétszeres uttal és fáradsággal.

5., mert az a 8—9 tiszta székely község nem tehet arról, hogy Daróczy azon jó módú száz községek közé tartozik, mely ilyen felajánlott nagylelkűségeket a kis újjából kirázhathat. Ezt tekintve, egy orvosi székhely kijelölésénél, ugyanígy Feketehegy községét is meg lehetett volna kérdezni, hadda az még több kedvezményt nyújt! (Mondjuk: diszpolgárságot! Szedőgyerek.) De mert a mi székely kis községeink szegények és mégis igyekeznek a kívánt áldozatot meghozni, akkor, mikor a legfőbb: az egészségről van szó, bizony megérdemelnék, hogy egy törzsgyökeres székely vármegyében ne csak az út-ügyekben pártolják őket. — Mert ha a vármegyei pótl- és más adókat kiizzadta és izzadja, ez ügyben reá eső összeget is csak kibírja.

Felcsendes dolog éppen ilyen esetekben nagylelkűsködni, a szunyogot megszünni s a tevélt átalengedni. (Ne tessék például fényes palotát akarni járási székháznak Oklándon!)

Ha Daróczy mindenáron orvost akar kapni, vegye maga mellé Jánosfalvát s csináljon egy határszéli kört, egy kis áldozati pótlással már ezt is megteheti, de ne akarja nagylelkűségével egy vidék közegészségügyét megnyomortítani.

A fentiekben jogos tiltakozásom elmondását kötelességemnek tartottam, ezt a higgadtan gondolkodni szerető emberek is elismerhetik. A sértő szándék távol áll a bizottság bármelyik tiszteletben álló tagját illetőleg. Csak végtelen sajnálom, hogy midőn a nép egészségügyének emeléséről annyit irnak, harcolnak, szóval lapban és írásban, akkor egy vidék közegészségügyének kérdése ily könnyedén, mondhatni kedélyességgel lett elintézve.

Homoródszentpál, 1912. jan. 14.

Ürmösi József
unitárius lelkész.

Hol voltak és vannak a székelyudvarhelyiek?

A közös hadsereg lábbeli és más bőrnemű szükségletének szállítása.

A kereskedelmi miniszteriumba ezelőtt három évvel a kereskedelmi és iparkamarák bevonásával tartott értekezlet abban állapodott volt meg, hogy a hadsereg lábbeli és más bőrnemű felszerelési cikkeiből a kisiparosok részére föntartott mennyiség ne évről-évre osztassék föl, hanem legalább is 3—3 évre adassék megbízás, hogy ezáltal a munka elkészítésére való berendezkedés és így a szállítás megkönnyítessék.

Az első három éves ciklus lejárván, a következő 1912, 1913 és 1914. évekre nézve ezelőtt néhány nappal a kereskedelmi miniszteriumban a kereskedelmi és iparkamarák részvételével megtartott értekezlet határozott.

A cs. és kir. közös hadsereg bőrnemű ruházati és felszerelési cikkeinek szükségletéből a kisiparosok számára föntartott 25

százaléknak évenkénti mennyisége: 39,248 pár különféle lábbeli körülbelül 558.881 korona értékben és 55.042 darab különféle nyerges és szíjgyártói cikk körülbelül 114.231 K értékben.

Ebből a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara kerületét csak a lábbeli érdekli, minthogy innen csupán erre tettek ajánlatok.

A 39,248 pár lábbeli az ország azon kamarái között, a melyeknek kerületéből a szállításra ajánlatok adtak be, a következőképp osztalott fel: aradi kamara 5126, besztercebányai 450, brassói 2906, budapesti 3061, debreceni 4000, győri 800, kolozsvári 850, marosvásárhelyi 5983, miskolci 1630, nagyvárad 600, pécsi 1450, pozsonyi 2400, soproni 500, szegedi 3387, temesvári 2872, zarányi 3233, összesen 39,248 pár lábbeli.

Kitetszik a fentebbiekből, hogy az ország összes kamarái között a marosvásárhelyi kamara kerülete nyerte a legnagyobb mennyiség szállítására szóló megbízást. Jelölje annak, hogy e kamara a kerületébe tartozó érdekeltég ügyét sikerrel szolgálja, valamint annak is, hogy a kereskedelmi kormány maga is a legjobb indulattal viseltetik a székelység iránt s a kamara ennek érdekében tett előterjesztéseit megfelelően méltányolja.

Megbízást nyertek pedig: a berecki iparosok 500, a kézdivásárhelyiek 2360, a torjaiak 843, a karaltna-völgyiek 300, a retyiek 200, a sepsiszentgyörgyiek 950, a nagyborosnyóiak 200, a barótiak 630, vagyis évente összesen 5983 pár lábbeli szállítására 85198 korona értékben.

Minthogy pedig ez a megbízás három évre szól, a nevezett községek és városok lábbeli készítő iparosai már most biztosítva vannak 17949 pár lábbeli elkészítésére nézve 255,594 korona értékben.

Ha munkadíjra és haszonra csupán 5 koronát számítunk egy pár lábbeli után, ez három év alatt 89.745 korona keresetnek felel meg, mely a munkában résztvevő 215 iparos között oszlik meg.

Nem megvetendő kereset s a vállalkozó életre alóságát jelenti, valamint azt, hogy eddigi munkájukkal elismerést érdemeltek.

A miniszteriumban alólírott titkára képviselte a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamarát s örömemre szolgál, hogy ujévi ajándékkul ily kedvező eredményt juttathatnak nyilvánosan az érdekelték tudomására.

Marosvásárhely, 1912. január 10.

Sz. Szakáts Péter.

* * *

A magunk részéről szíves örömmel nyújtjuk a babért Sz. Szakáts Péternek, a székelyföldi kamara hazafias érzésű és gondolkodású, érdemes titkárának az elért szép sikerért. Ugyszintén hálás köszönettel fogadjuk a kereskedelmi kormány jóindulatu gondoskodását is. Azonban azt, hogy a négy székely vármegye iparos közönségéből miért pályázott csak egy: Háromszékvármegye és miért nem vett részt Csik-, Marostorda- és Udvarhelyvármegyék szintén versenyképes, jóra való, derék iparossága, az előttünk feltűnő. Hiszen — tudomásunk szerint — e vármegyék s különösen speciel Székelyudvarhely város kisiparosai, talán soha sem voltak annyira kereset, forgalom nélkül, mint éppen napjainkban.

Ez az állapot valamit magában rejt. Ennek valamely mélyebben fekvő okai lehetnek. Éppen azért felkérjük a szakmabeli iparosokat, nyilatkozzanak; fejtsék ki indokait. Hiszen: „Néma gyermeknek még az édes anyja sem érti a szavát!”

Mi szíves készséggel közöljük az erre vonatkozó tárgyilagoss nyilatkozatokat és ezzel segítségükre leszünk, hogy a bajokra irányítsuk az illetékes körök jóakaratu figyelmét.

Szerk.

HIREK.

— **Az országgyűlés** az igazságügyi és honvédelemügyi költségvetéseket letárgyalta s most a pénzügyi tárca költségeivel foglalkozik.

— **Kinevezés.** A király Dr. Peter Samuel alsójárú járásbírói albirót, aki nem régen Székelyudvarhelyről nyerte el albirónak történet kinevezését, a kolozsvári ügyészséghez alügyésznek nevezte ki.

— **Székely Testvérek!** A védtelenek, az üldözöttek, az igazságot szeretők, az emberbaráti eszméket, a közműveltséget terjesztők és azokért lelkesülni tudók rendithetetlen előharcosa volt 17 esztendőn át a »Székely-Udvarhely«. Sok igazságtalanságot visszavert. Sok gyalázatos visszaélésről lerántotta a leplet. Mindig a mások előhaladásáért küzdött. Inkább a száraz, sokszor keserű kenyér mellett maradt, míg annyian bőséges kincsekben könyökökig vájkáltak, de kibontott zászlóját soha sem árulta el. Az ármány, az irigység, a rosszakarat ezer nyilait röpítették feléje alattomosan. Számtalanszor életére törektek, de mindannyiszor üldözői voltak a vesztesek a megsegyenültek, mert az igazság fegyverei ellen hiába küzdenek a gonoszok. Ha ezek a közismert elvek, a »Székely-Udvarhely«-nek a tisztesség határain belül követett iránya lelkesíti továbbra is széleskörű olvasó közönségét. Ha azt akarják, hogy a vármegyének legyen egy igazán szabad, valóban függetlenségi organuma, úgy minél intenzívebb, minél hathatósabb pártolást kérünk, mert e lap ereje — a közönség leg-sajátabb érdeke, amelyet jövőben is szolgálni kíván.

— **Az iparosok szabad lyceumában** e hó 14-én Petrányi Miklós szakiskolai tanár tartott érdekes előadást a magyar festőművészetről, Kerestély B. Gyula iparossegéd Petőfinek „A magyar ifjúsághoz” című költeményét szavalta igen ügyesen, tüzes érzéssel. Vasárnap, e hó 21-én délután 2 órakor Dr. Paál Árpád vármegyei főjegyző tart előadást a Székely Dalárda is két énekszámmal vesz részt Horváth József karnagy vezetésével. Az érdeklődőket a rendező bizottság szívesen látja.

— **Tűrhetetlen hideg.** Január hónap a legerősebb teli időt hozta. A hőmérő még délben is 12—15 Celsius fokot mutat. Reggel és éjszaka pedig nem ritkán 25—26 fokra is lesüllyed. Egy hét óta valósággal tűrhetetlen az állandó, kitartós hideg. Nagy hecsé van tehát a tüzelő anyagnak, mely nálunk drágább, mint a fővárosban.

— **Az erdélyrészi új vasuterv** — mint a Brassói Lapok értesül — már komoly tanulmány tárgya lett kormány körökben is. Ez az új vasút ugyanis Kolozsvár—Marosvásárhely — Székelyudvarhely — Sepsiszentgyörgy városokat hozná közvetlen összeköttetésbe Borszék Soma nyug. miniszteri tanácsos terve szerint. Az említett tisztelekre méltó lapársunk azonban — Sepsiszentgyörgy helyett, egyenesen Brassót nevezi meg a székelyudvarhelyi kapcsolattal. Pedig hát Brassó épen nem panaszolhat vasuti közlekedés miatt. Ebben neki bőven van része, sőt a székelyföldi városok egyenes rovására, sok tekintetben élvez előnyöket. Annak azonban őszintén örvendünk, hogy „a mostani kormány a legnagyobb jóakarattal tárgyalja az új tervet, amelynek szükségességét” nemesak „talán”, hanem egyenes határozottsággal „fölszemes is bővebben bizonyíthatunk”. Hiszen a ki reá tekint a térképre, aki ismeri a székelyföldi nemzetsorvasztó viszonyokat, annak látnia, éreznie kell, hogy itt százados mulasztások, bűnös hanyagságok kiküszöböléséről van szó. Nekünk első sorban szükségünk van a székely városok, vármegyék

közvetlen összeköttetésére, a magyar nemzetnek pedig a székelységnek az Alföldhöz minél közelebb való vitelére van sürgős, elodázhatlan szüksége addig, amíg nem késő.

— **A Székely Egyesület** igazgató választmánya Benedek Sándor közigazgatási bíró elnöklésével ülést tartott, a melyen a fővárosban élő székelyek közül mintegy harmincan jelentek meg, köztük Dr. Papp István kuriai bíró, Dr. Jancsó Benedek, Gaál Mózes főgimnáziumi igazgató, Benkő Sándor miniszteri tanácsos, Benedek Elek, az egyesület főtitkára és mások. Az igazgató választmány 840 koronát szavazott meg székely cselédek jutalmazására és elhatározta, hogy az összes székelyföldi középiskolák tanulói részére ösztöndíjakat ad.

— **Az első polgári fillérestély** e hó 16-án (kedden) este volt az újévben. A kemény hideg sokakat visszatartott az estélyen való részvételtől. Azonban azért elég szép közönség gyűlt össze így is. Többek között ott láttuk Dr. Sebesi János alispánt s az intelligenciából többeket. A műsort a zenekar nyitotta, melyen Dr. Kassay István fiatal ügyvéd tartalmas, vidám hangulatot kelő felolvasása, valamint Jónás Bandi tárogató szólója tette igen értékesé. Előbbi székely tárgyú, humoros eseteket állított a közönség elé élénk megvilágításban s a felolvasásokhoz fűződő unalmasságot, brávuos sikerrel leküzdötte, sőt minden szavát érdekessé tudta tenni. Utóbbi pedig művészies játékával nyújtott sok élvezetet. Harmadiknak bátrán oda állíthatjuk a sikeres szereplések mellé Betegh Bözsike változatos magánjelenetét, melynek énekszámát Kónya Jancsi zenekara kísérte és a mely — tekintve, hogy első alkalommal lépett a közönség elé — jól sikerült kezdetnek mondható. Wermescher Ervin és Bagó Gyula szavalata, szintén jó volt. A műsort éjfélig tartó kedélyes táncmulatság követte és fejezte be.

— **Erdélyrészi orsz. kirakóvásárok.** Január 22-én Kvat, Sajóudvarhely, 23-án Mezőméhes, Nagyenyed, 25-én Bánffy-hunyad, Bereczk, Csikkozmás, Gyalakuta, Rozsnyó, Szászkeresztur, Szentbenedek, 27-én Batos, Erzsébetváros, 28-án Hodos, Mikeszásza, Szamosnagyoroszló, Zám, 29-én Kürpöd, Szászsebes.

Irodalom.

— **Olcso Jókai.** Jókai negy nevének varázsereje a mai olvasóközönségre is tüntető hatással van. Az a szenzációs siker tanuskodik erről, melyet az Olcso Jókai, a nagy író munkáinak páratlanul olcso, füzetes kiadása aratott. A múlt hónapban jelent meg a gyűjtemény első tíz száma és szinte példátlan gyorsasággal terjedt el az olvasóközönség legkülömbözőbb rétegeiben. Ez az egyetemes hatás jelzi leghivebben, hogy mennyire a mindnyájunké Jókai s mennyire benne él az ő örökifjú költészete a mi korunkban. Az Olcso Jókai 40 filléres füzetei örömet és élvezetet szereztek mindenkinek, aki kezébe vette őket és nem csaloódnak azok sem, akik az új füzetektől újabb és nagyobb irodalmi élvezetet is várnak. Ime, a most megjelent számok: 11—12. A cigánybáró. 13. Párbaj Istennel. Az utolsó kacaj. 14. Vén emberek nyara. A feredzse. 15—16. Az apja fia. 17—20. Bálványos vár. Kapható az összes könyvkereskedésekben.

Közgazdaság.

— **A száj- és körömfájás új gyógyszere.** —

A Frankfurter Zeitung nagy gazdasági jelentőséggel bíró fölfedezésről ad hírt és pedig: hogy Hoffmann Leonhard stuttgarti állatorvosi főiskolai tanár feltalálta volna a száj- és körömfájás gyógyszerét. Az új gyógyszer, amelyet idáig már több száz esetben próbált ki Hoffmann tanár, saját bevallása szerint rendkívül gyógyító hatása. A beteg-

ség tüneteit néhány óra alatt megszüntet és egy kis utókezeléssel a bajt gyökereiben pusztítja el a beteg állat testében.

A német állatorvos rendszeres kísérletezések után jutott gyógyszerhez, amelynek az eugoform nevet adta. Vegyi összetételéből nem csinál titkot s elmondja, hogy keveréke a guyakolnak és formalinnak. Az eugoformot részben kenőcs formájában, részben pedig oldatként alkalmazza. A beteg köröm alá fecskendez az oldatból s a belső megbetegedéseket is fecskendezéssel gyógyítja. A száj-fájós állatoknál erős nyomással visz be a szájüregbe oldatot ebből a gyógyszerből, a tőgyet pedig kenőccsel gyógyítja s ha az eddig való eredmények nem csálnak: feltétlen sikerrel.

A tanár emellett azt is szükségesnek tartja, hogy a régi gyógyító eljárások közül a chinin-ada olást megtartsák az ő gyógyszere mellett is, valamint a borogatásoktól sem kíván eltérni. A régi és az új eljárás együttes használatát tartja csak teljesen sikeresnek. Csodálatos eredmény mutatkozik a teheneknél az eugoform használata után. Tudvalevő dolog, hogy a körömfájós állatok nem tejeinek s megfejni sem lehet őket.

Rövid idővel a gyógyszer használata után az állatok állítólag lösegesen adnak tejet, talpra allanak s megszűnnek a betegség összes tünetei, sőt a sebek is hegedni kezdenek. Hoffmann tanár az eredményekre nézve több németországi gazda é gazdasági intézeti vezető nyilatkozatát közli s ezek egybehangzóan megerősítik, hogy a gyógyulás egyetlen esetben sem marad el. Az új gyógyszert a teheneken kívül juhokon és sertéseken is kipróbálták s azokon is kitűnően bevált.

Közönség köréből*

Székelykereszturi csendélet.

Furcsa állapotok uralkodnak Székelykeresztur város nagyközségben. Olyanok, melyek miatt a község jóérzésű közönsége háborog és elfojtott keservében fogait csikorgatja. Azonban segíteni rajta — ezidő szerint — nem tud, mert nincs, aki panaszát meghallgassa és a bajokat törvényes kötelességéből kifolyólag megszüntesse.

A város nagyközség főjegyzője — úgy látszik — túlnőtt immár az ő foglalkozási körén. Hogyne, hiszen — állítólag — nagy szerepet tölt be: ő rendezi a vármegye főispánjának ősi grófi családi sirboltját, amire — Isten adja, minél később legyen szüksége ő méltóságának... Másfelől pedig a főjegyző ur különös úszte, hogy az ifjúság sok tekintetben tapasztalatlan főszolgabíró ur hiányságait kiegészítse. Ebből kifolyólag tehát számot tarthat a főszolgabírói „tartományi főnökség”-re, mely címet és jelleget a közönség a főjegyző urnak már díjmentesen adományozta is...

Ilyen körülmények mellett aztán nem csoda, ha rendes, a közönség készséges szolgálataira hivatott állásából és közbe-közbe ama bizonyos „hámfából” is kirug és eközben jámbor természetű adófizető polgártársait is „megrugja”. Esetleg az sem tartozik a lehetetlenségek közé, hogy valamelyik mészáros polgártársra épen a marha legbecsültebb részével: a bélpecsenyével tiszteli meg főjegyzői és más nagyra hivatott tekintélyét.

Szóval hol ő ad, hol pedig a főjegyző ur kap — néha jó, néha pedig savanyu falatokat...

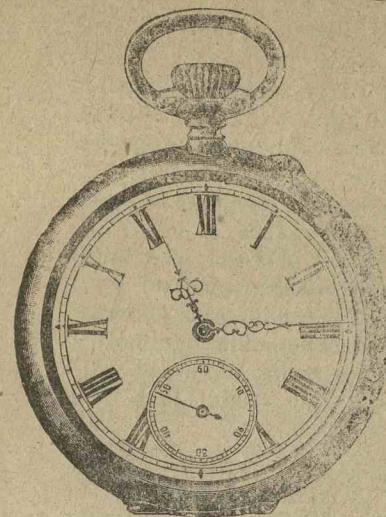
Legutóbb pl. egyik jámbor izraelita részesült a főjegyzői adományokból, melyekből ő (Farkas ur) többé nem instál.

Hát ez már egy köztisztviselő eljárásai-ban tűrhetetlen állapot. Azt hisszük, ha a méltóságos főispán ur fáradságot venne magának és behatóbban nézne a főjegyzői, „sirbolt rendezői”, „tartományi főnöki” munkálkodást és annak eredményeit, talán minden jó barátság, elnéző kegyesség s több ilyen jók mellett is, a közérdeket pártolná és az efféle ferde kinövéseket haladéktalanul és gyökeresen lemetszené.

Várjuk az eredményt. Várjuk a főispáni tekintély megnyilvánulását, mely egészséges életet teremtsen Székelykereszturon.

SIGILLUM.

*E rovatban minden közérdekű felszólalásnak helyet adunk a beküldő felelősségére Szerk.

Előzetes jelentés! Van szerencsém a nagyvörösmű közönség becses tudomására adni, hogy folyó év február hó 1-én Székelyudvarhelyt Deák tér 12. szám alatt, Gáspár Ferenc borkereskedő ur féle házában

Órás és ékszerüzletet

Óra- és ékszerjavító műhelyvel egybekötve nyitok. Főtörökvésem oda fog irányulni, hogy nagyra becsült vevőmet kielégísem. B. pártfogásukat kérve maradok tisztelettel:

Iszákovits Bernát órás és ékszerész Székelyudvarhelyt, Deák tér 12. sz. jelenleg Budapest.

**Február elején megnyílik —
Székelyudvarhelyt Kossuth-u. 25. sz. a.**

az újférfi és női divatáruház

Nagy választék mindennemű férfi, fiu, női és leányka készruhákban, női kosztümök, pongyolák és különféle bluzokban. Állandó raktár mindenféle női és férfi divatcikkekben.

Hirdetés az üzlet lelke!
Hirdetés nélkül
nincs forgalom! **HIRDESEN** tehát
a Székely-Udvarhely-ben

Katholikus és református im-
könyveke lap kiadóhivatalában
kapkható.

B O R!

**Fernengel Gyula székely-
udvarhelyi borkereske-
dől**

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható. A kedvező szüreti kilátásokra való tekintetből ármérséklés

KÖHÖGÉS

rekedtség és hurut ellen nincs

ab Rethy-féle cukorkánál

Vásárlásoknál azonban vigyázzunk és határozottan RETHY-félét kérjük, mivel sok haszontalan utánzata van

Az eredetinek minden egyes darabján rajta van a RETHY név.

doboz 60 f. Mindenütt kapható

Czell Frigyes

és Fiai

bortermelők és borkereskedők

Medgyes.

Legjobb beszerzési forrás természetadta valódi erdélyi hegyi borokban. Hordókban és palackokban. Kitűnő sajáttermés és vörös borok.

689—1911 végrehajtott.

Arverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó a 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közzé teszi, hogy oklándi királyi járásbírósnak 1911. évi Sp. I. 5071. számú végzése következtében Dr. János Domokos ügyvéd által képviselt Bartha Andor javára 106 K s. j. erejeig 1911. évi december hó 16-án napján fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felül foglalt 1000 K becsült következő ingóságok: u. m. 2 ökör, 1 csikó nyilvános árveresen eladottnak.

Mely árverésnek a oklándi kir. járásbírósnak 1911. évi V. 305. számú végzése folytán 106 K tőkekövetelés ennek 1911. évi aug. hó 14-ik napjától járó 5 százalékos kamata, egy harmad százalékos váltódíj és eddig összesen 120 K 79. bíróilag mar megállapított költségei erejéig Bardoon alperesével leendő megtartására 1912. évi január hó 29-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzik és ahhoz venni szándékozók ezen napon oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ig. rőnek szűkkéig esetén becsáron alul is el fognak adni.

Amenyiben az elarverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 120. § értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Oklánd, 1912. január 9-én

POLLÁK IGNÁC.
kir. bír. végrehajtó.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2-szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emle - Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos levedpapirok és borítékok, levél-kártyák, grász-levedpapirosok stb. **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből.

NYOMTATVÁNYRAKTAR

KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET

BETEGH PÁL

KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszárazak, disztollszárazak. **Írók**, fekete, színe írók, notes írók, csavarírók (crayonok), zsebírók, csavaríronbetétek, íronvédők, íronhegyezők. **Kréták**, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták. **Tinták**, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző-tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. **Dangoló-sípek** és **csinák**. **Monogramok** fehérnemű és levedpapiRJelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyak. Ajtótáblák és névfeliratok öntött fém-ből, erdészkalapácsok gyári áron.

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjúsági iratok és képes-könyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi középiskolákban és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** rak-tára Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másoló-könyvek, bevásárló könyvek-zsebkönyvek (notesek), pénztár-tömbök (Block), hárea és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itató deszkák, olaj-szfesték minden színben. **Ecsetek**. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, toll-állványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyeg-szegek, kapesok stb.

Betegh Pál könyvnyomtató és könyvkötő-intézete Székelyudvarhelyt.